

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2021. december 10.
(OR. en)

Intézményközi referenciaszám:
2021/0414(COD)

14450/21
ADD 3

SOC 704
EMPL 549
MI 937
DATAPROTECT 289

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Címzett:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	SWD(2021) 397 final
Tárgy:	BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM A HATÁSVIZSGÁLATI JELENTÉS VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓJA amely a következő dokumentumot kíséri Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a platformalapú munkavégzés munkakörülményeinek javításáról

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak az SWD(2021) 397 final számú dokumentumot.

Melléklet: SWD(2021) 397 final

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2021.12.9.
SWD(2021) 397 final

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM
A HATÁSVIZSGÁLATI JELENTÉS VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓJA

amely a következő dokumentumot kíséri

Javaslat
Az Európai Parlament és a Tanács irányelve
a platformalapú munkavégzés munkakörülményeinek javításáról

{COM(2021) 762 final} - {SEC(2021) 581 final} - {SWD(2021) 395 final} -
{SWD(2021) 396 final}

A. Az uniós fellépés iránti igény

Milyen problémát kell megoldani?

Egyes, a digitális munkaplatformokon keresztül munkát vállaló dolgozók rossz munkakörülményekkel és a szociális védelemhez való elégtelen hozzáféréssel kénytelenek szembesülni. Sok esetben olyan személyekről van szó, akik csak színleg önfoglalkoztatók, vagyis foglalkoztatási státuszukat rosszul állapították meg. Az ilyen platformokon keresztül dolgozó és téves státuszba besorolt személyek nem rendelkeznek sem a munkavállalóknak a nemzeti és uniós munkajogi vívmányok által biztosított jogokkal és védelemmel, sem pedig a számos valódi önfoglalkoztatóra jellemző autonómiával és erősebb munkaerőpiaci helyzettel. Becslések szerint mintegy 28 millió ember dolgozik az EU-ban ilyen platformokon keresztül. Közülük a számítások szerint 22,5 milliót helyesen soroltak be munkavállalóként vagy önfoglalkoztatóként (többségüket az utóbbiként). A 28 millió fő közül azonban 5,5 milliót fenyegethet a téves besorolás veszélye. A platformalapú munkát végzők foglalkozási státuszának téves besorolása kapcsán ez idáig több mint 100 bírósági és 15 közigazgatási határozat született az EU-ban.

Egyes dolgozók azt tapasztalják, hogy a platformok bizonyos fokú ellenőrzést gyakorolnak felettük, és algoritmusokat használnak a feladatok kiosztására, nyomon követésére, felügyeletére, értékelésére, valamint a döntéshozatalra, ami hátrányosan érintheti a dolgozókat. Ez az „algoritmikus irányítás” negatív hatással lehet a dolgozók munkakörülményeire és a téves besorolás kockázatát hordozhatja magában, mivel az összetett digitális megoldások elfedik a dolgozók alárendeltségi viszonyát. A platformokon keresztül dolgozó személyeknek joguk van megismerni, hogy magatartásuk hogyan befolyásolja a jövőbeli feladatlehetőségekhez való, az algoritmusok által meghatározott hozzáférést, mivel a feladatokhoz való hozzáférés hatással van a jövedelmükre, a foglalkozási státuszuktól függetlenül. Ezért az algoritmikus irányítással kapcsolatos kihívások a platformokon keresztül dolgozó munkavállalók és önfoglalkoztatók számára egyaránt relevánsak.

A meglévő kötelezettségek érvényesítésével kapcsolatos nehézségek (többek között a határokon átnyúló helyzetekben felmerülő kérdések), amelyek a platformalapú munkavégzés átláthatóságával és nyomon követhetőségével kapcsolatos problémákból fakadnak, hatással vannak a munkakörülményekre és a szociális védelemhez való hozzáférésre. A nemzeti hatóságok nehézségekbe ütköznek a platformokra és az azokon keresztül dolgozó személyekre vonatkozó adatokhoz, valamint a platformok szerződési feltételeihez való hozzáférés terén. A nyomonkövethetőséggel kapcsolatos problémák különösen akkor jelentősek, ha a platformok több tagállamban is működnek, így nem egyértelmű, hogy a platformalapú munkát hol és ki végzi. E problémák kezelése során javítani kell a jogbiztonságot, egyenlő versenyfeltételeket kell teremteni a digitális munkaplatformok és az offline szolgáltatók között, és támogatni kell a digitális munkaplatformok fenntartható növekedését az Unióban.

Mi lesz a kezdeményezés várható eredménye?

E kezdeményezés általános célja, hogy javítsa a digitális munkaplatformokon keresztül dolgozók munkakörülményeit és szociális jogait, többek között annak érdekében, hogy elősegítse az Európai Unióban működő digitális munkaplatformok fenntartható

növekedéséhez szükséges feltételek megteremtését. A kezdeményezés konkrét céljai a következők: i. annak biztosítása, hogy a digitális munkaplatformokon keresztül dolgozó személyek az ilyen platformokkal fennálló tényleges kapcsolatuknak megfelelő jogszerű foglalkozási státusszal rendelkezzenek, vagy megszerezhessék azt, és élhessenek az alkalmazandó munkaügyi és szociális védelmi jogokkal; ii. az algoritmikus irányítás méltányosságának, átláthatóságának és elszámoltathatóságának biztosítása a platformalapú munkavégzés keretében; valamint iii. a platformalapú munkavégzéssel kapcsolatos fejlemények átláthatóságának, nyomonkövethetőségének és az azokkal kapcsolatos tudatosságnak az erősítése, valamint az alkalmazandó szabályok végrehajtásának javítása a digitális munkaplatformokon keresztül dolgozó valamennyi személyre vonatkozóan, beleértve a határokon átnyúló tevékenységet folytatókat is.

Milyen hozzáadott értéket képvisel az uniós szintű fellépés?

A fenntartható gazdasági növekedés és a társadalmi haladás előmozdítására irányuló, az uniós szerződéseken alapuló (az EUSZ 3. cikke) alapvető célkitűzések eléréséhez uniós fellépésre van szükség. Csak uniós kezdeményezéssel lehet közös szabályokat hozni arra vonatkozóan, hogy miként lehet kezelni a foglalkozási státusz téves besorolását, melynek kockázata az EU-ban működő valamennyi platformot érinti, valamint ezzel egyidejűleg megelőzni az algoritmikus irányítás meglévő és jövőbeli szabályozási megközelítéseinek széttagoltságát, illetve szabályozni a platformalapú munkavégzés határokon átnyúló dimenzióját.

B. Szakpolitikai alternatívák

Milyen jogalkotási és nem jogalkotási szakpolitikai alternatívák merültek fel? Van-e előnyben részesített megoldás? Ha igen, mi indokolja?

A hatásvizsgálat három szakpolitikai területet vizsgált meg (A – a téves besorolás kockázatának kezelése, B – az algoritmikus irányítással kapcsolatos kérdések, és C – a végrehajtással, a nyomonkövethetőséggel és az átláthatósággal kapcsolatos kérdések, többek között a határokon átnyúló helyzetekben), melyek együttese alkalmas az azonosított kihívások kezelésére. E szakpolitikai területeken belül a megvizsgált szakpolitikai alternatívák személyi és/vagy tárgyi hatályukat tekintve eltérőek voltak. A munkavállaló fogalmának meghatározására, egy harmadik foglalkozási státusz uniós szintű megállapítására vagy a foglalkoztatás „megdönthetetlen” vélelmének bevezetésére vonatkozó lehetőségeket már korai szakaszban elvetették.

Az A. szakpolitikai területen (a téves besorolás kockázatának kezelése) az előnyben részesített alternatíva **a bizonyos fokú ellenőrzést gyakorló platformokra korlátozódó megdönthető vélelem** bevezetése lett. Ez az alternatíva **a bizonyítási teher áthárítását** is magában foglalja: ha a vélelem életbe lépett, vitatott helyzetben a vélelmezetten munkáltatónak minősülő platformoknak kell bizonyítaniuk ennek ellenkezőjét. A B. szakpolitikai területen (algoritmikus irányítás) az előnyben részesített alternatíva az átláthatósággal, a konzultációval, az emberi felügyelettel és a jogorvoslattal kapcsolatos jogok alkalmazása mind a munkavállalók, mind az önfoglalkoztatók számára. A C. szakpolitikai területen (végrehajtás, átláthatóság és nyomonkövethetőség, többek között határokon átnyúló helyzetekben is) az előnyben részesített alternatíva a platformalapú munkavégzés bejelentésére vonatkozó kötelezettség pontosítása, többek között a határokon

átnyúló helyzetekben is, valamint a platformok azon kötelezettségének bevezetése, hogy közzé kell tenniük a szerződési feltételeikre, a platformokon keresztül dolgozó személyek számára, foglalkozási státuszára, szociális védelmi helyzetére és más releváns adataira vonatkozó információkat.

Ami a jogi eszköz megválasztását illeti, a javaslatcsomag irányelv formáját ölténé. A kezdeményezés célkitűzéseinek megvalósításához az irányelv lenne a legmegfelelőbb, leginkább arányos és leghatékonyabb eszköz, mivel kötelező erejű minimumkövetelményeket határoz meg, ugyanakkor teret hagy a tagállamoknak arra, hogy alkalmazkodjanak sajátos nemzeti körülményeikhez.

Ki melyik alternatívát támogatja?

Az A. és B. szakpolitikai területen az előnyben részesített lehetőséget a szakszervezetek, a platformokon keresztül dolgozó személyek képviselői, valamint a nemzeti hatóságok számos képviselője és egyes platformok támogatják. A legtöbb érdekelt fél kevesebb figyelmet fordított a C. szakpolitikai terület alternatíváira. A szakszervezetek támogatják a platformalapú munkavégzés határokon átnyúló átláthatóságának és nyomon követhetőségének javítását. A nemzeti hatóságok képviselői támogatják a platformok információ-közzétételi kötelezettségének bevezetését, amennyiben az egy bizonyos méretet meghaladó platformokra korlátozódik. A munkáltatói szervezetek támogatják a téves besorolás kockázatának kezelését, bár úgy vélik, hogy ezt nemzeti szinten kell megtenni. Egyetértettek abban, hogy nagyobb átláthatóságra van szükség az algoritmikus irányítás terén, és hangsúlyozták, hogy ennek érdekében figyelembe kell venni a meglévő szabályokat. Az előnyben részesített alternatívacsomag összhangban van a platform-munkavállalók méltányos munkafeltételeiről, jogairól és szociális védelméről szóló, 2021. szeptember 16-i európai parlamenti állásfoglalással (2019/2186(INI)).

C. Az előnyben részesített alternatíva hatásai

Melyek az előnyben részesített alternatíva előnyei?

A téves besorolás kockázatának kezelését célzó intézkedések (A. szakpolitikai terület) eredményeként várhatóan 1,7–4,1 millió fő kerül át munkavállalói státuszba. Ez hozzáférést biztosítana számukra a nemzeti és az uniós munkajogi vívmányok által garantált jogokhoz és védelemhez. A platformokon keresztül dolgozók jövedelme évente akár 484 millió euróval is növekedhet. A platformalapú munkavégzés algoritmikus irányításához (B. szakpolitikai terület) kapcsolódó új jogok 28 millió ember munkakörülményeinek javulását eredményezhetik. A platformalapú munkavégzés bejelentésének kötelezettsége és az információ-közzétételi követelmények (a C. szakpolitikai terület szerinti alternatívák előnyben részesített kombinációja) (közvetetten) javítani fogják a munkakörülményeket, a jogbiztonságot és az üzleti átláthatóságot.

Milyen költségekkel jár az előnyben részesített alternatíva?

A téves besorolás kockázatának kezelését (A. szakpolitikai terület) célzó intézkedések 1,9 milliárd EUR és 4,5 milliárd EUR közötti költségnövekedést eredményezhetnek a platformok számára. E költségek egy része az ezekre épülő vállalkozásokat és a fogyasztókat terhelheti, attól függően, hogy a platformok a költségek áthárítása mellett döntenek-e, és ha igen, hogyan teszik azt. Az algoritmikus irányításhoz (B. szakpolitikai terület) kapcsolódó új

jogok, valamint a végrehajtással, átláthatósággal és nyomonkövethetőséggel kapcsolatos alternatívák előnyben részesített kombinációja (C. szakpolitikai terület) elhanyagolható vagy alacsony költséggel jár.

Hogyan érinti mindez a vállalkozásokat és a kkv-kat?

Óvatos becslések szerint több mint 500 aktív platform működik az EU-ban, amelyek többsége helyszíni szolgáltatásokat nyújt. Közülük mintegy 360 számít kkv-nak. Előfordulhat, hogy a kkv-k tisztességtelen versenyfeltételekkel szembesülnek a nagyobb platformokkal szemben, ezért számukra várhatóan előnyös lesz az egyenlő versenyfeltételek megteremtése.

Jelentős lesz-e a tagállamok költségvetésére és közigazgatására gyakorolt hatás?

A téves besorolás kockázatának kezelésére irányuló fellépés évente akár 4 milliárd EUR bevételnövekedést eredményezhet a tagállamok számára (szociális védelmi és adóbefizetések formájában).

Lesznek-e egyéb jelentős hatások?

Más jelentős hatások nem várhatók.

D. További lépések

Mikor kerül sor a szakpolitikai fellépés felülvizsgálatára?

Az irányelv értékelésére a hatálybalépése után 5 évvel kerülne sor. Ez figyelembe venné a tagállamok általi átültetésre rendelkezésre álló kétéves időkeretet.